

Lisans Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitim Kapsamında Tutum ve Performanslarının Karşılaştırılması

Tuncer GÖVDELİ¹ , Rafet BEYAZ² , Abdullah Yiğit GÜNGÖR³ , Mehmet GÖZEL⁴

Makale Bilgisi	Öz
Makale Türü : Araştırma Makalesi	<p>2019 yılının sonlarında ortaya çıkan COVID-19 Yeni Koronavirüs Hastalığı bütün sektörleri etkilediği gibi eğitim sektörünü de etkilemiştir. Zorunlu olarak gerçekleştirilen uzaktan eğitimin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi literatürde yeterince araştırılmamıştır. Bu amaçla çalışmada uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin öğrenci başarıları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi'nde yüz yüze eğitim verilen 2019-2020 güz dönemi ile uzaktan eğitim verilen 2020-2021 güz döneminin karşılaştırması yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin yüz yüze eğitime göre uzaktan eğitimde daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilere anket uygulanmış olup, uzaktan eğitim ile elde ettikleri akademik tatmin araştırması yapılmıştır. Verilerin ampirik analiz sonuçlarında, öğrencilerin uzaktan eğitimde daha başarılı olmalarına rağmen yüz yüze eğitimden daha memnun kaldıkları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde, ileride yaşanabilecek COVID-19 tarzı salgınlarda, uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki fark ortaya konulmuştur. Böylece karar vericiler, bu farkı gözlemleyerek uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki seçimi daha sağlıklı olarak gerçekleştirebilecektir. Çalışmanın sonuçları neticesinde eğitim sisteminde hem yüz yüze eğitim hem de uzaktan eğitimi içeren harmanlanmış eğitim modelinin yürütülmesi gerektiği önerilmektedir.</p>
Geliş : 11 Ekim 2023	
Kabul : 8 Aralık 2023	
Yayın : 25 Aralık 2023	
Anahtar Kelimeler : Akademik başarı, uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim	

Comparison of Undergraduate Students' Attitudes and Performances in the Scope of Distance Education and Face-to-Face Education

Article Information	Abstract
Article Type : Research Article	<p>The COVID-19 Novel Coronavirus Disease, which emerged at the end of 2019, affected all sectors as well as the education sector. The effect of compulsory distance education on student achievement has not been sufficiently investigated in the literature. For this purpose, the effect of distance education and face-to-face education on student achievement was investigated in this study. A comparison was made between the 2019-2020 fall semester in which face-to-face education was given at Oltu Faculty of Humanities and Social Sciences and the 2020-2021 fall semester in which distance education was given. According to the findings, it has been determined that students are more successful in distance education compared to face-to-face education. In addition, a questionnaire was applied to the students and the academic satisfaction they obtained with distance education was conducted. As a result of the empirical analysis of the data, it was determined that although the students were more successful in distance education, they were more satisfied with face-to-face education. As a result of the findings obtained, the difference between distance education and face-to-face education has been revealed in future COVID-19-style epidemics. Thus, by observing this difference, decision-makers will be able to make a good choice between distance education and face-to-face education. As a result of this study, it is suggested that a blended education model that includes both face-to-face education and distance education should be implemented in the education system.</p>
Received : 11 October 2023	
Accepted : 8 December 2023	
Published : 25 December 2023	
Keywords : Academic achievement, distance education, face-to-face education	

¹ Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, tgovdeli@gmail.com

² Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, rafet.beyaz@atauni.edu.tr

³ Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Sorumlu yazar, yigit.gungor@atauni.edu.tr

⁴ Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, mehmetgozel02@gmail.com

Kaynakça Gösterimi: Gövdeli, T., Beyaz, R., Güngör, A. Y., & Gözel, M. (2023). Lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim kapsamında tutum ve performanslarının karşılaştırılması. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi* 8(2), 81-96. DOI: <https://doi.org/10.47479/ihead.1374499>

Giriş

Son 75 yıllık süreç değerlendirildiğinde tarım, sanayi ve hizmetler sektöründe önemli kaymalar yaşanmış ve özellikle hizmetler sektörü ön plana çıkmıştır. Bu süreçte özellikle tarım sektöründen hizmet sektörüne önemli geçişler olmuştur. Gelenen noktada neredeyse tüm dünyada hizmetler sektörünün ekonomiler içerisindeki ağırlığının çok yüksek olduğu görülmektedir. Ancak 2019 yılı itibariyle ortaya çıkan Covid-19 salgını, hizmetler sektöründe önemli kırılmaların yaşanmasına sebep olmuştur. Etkileşimin üst düzeyde yaşandığı bu sektörde çok sayıda işletme salgın ile birlikte kapanmak veya faaliyetlerine ara vermek zorunda kalmıştır. Bu zorlu süreçte yaşanan sorunların üstesinden gelebilmek için de önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda, ön plana çıkan en önemli olgulardan birinin dijitalleşme olduğu kaçınılmaz bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Özellikle insanların etkileşimini sınırlandıran ve faaliyetlerin hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirilmesine katkı sağlayan bu olgu, hizmetler sektöründe önemli bir etki oluşturmuştur. Bu süreçle birlikte pek çok hizmet kolunda faaliyetlerin dijital ortamlar üzerinden gerçekleştirilmeye başlandığı görülmüştür (Beyaz, 2022). Bu süreçte ön plana çıkan en önemli olgulardan biri de uzaktan eğitim faaliyetidir.

Uzaktan eğitime yönelik ilk bulguların yaklaşık üç asır öncesine kadar uzandığı ve konunun disiplinler arası bir özelliğe sahip olduğu bilinmektedir. Dünyada gerçekleştirilen ilk uzaktan eğitim faaliyetinden yaklaşık iki asır sonra Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmuş ve ülkemizde de bu süreden sonra uzaktan eğitim faaliyetlerine başlanmıştır. Ülkemizde uzaktan eğitime yönelik uygulamalar 1923-1960 yılları arasında kavramsal olarak tartışılmış, 1970'li yıllardan sonra ise orta eğitim düzeyinde uygulanmaya başlanmıştır. 1980 sonrasında ise Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nin kurulmasıyla yükseköğretim sistemine taşınmıştır. 1980 ve 1990 yılları arasında ilk, orta ve yüksek öğretimde olgunlaşmaya başlayan sistem, 2000'li yıllar itibariyle hızla yaygınlaşmaya başlamış (Bozkurt, 2017: 86) ve 2019 pandemisi ile neredeyse tüm dünyada zorunlu hale gelmiştir.

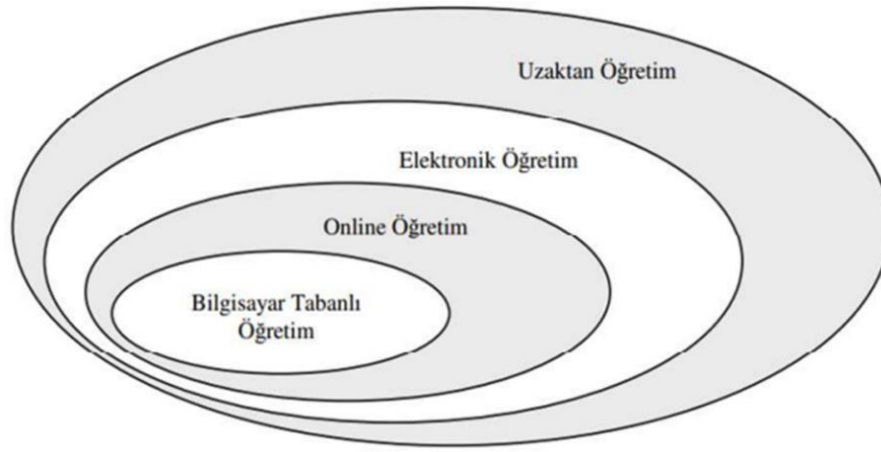
Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde teknoloji baş döndürücü bir şekilde ilerlemektedir. Bu gelişim, küresel iletişim ağlarının da gelişimine katkı sağlamış ve hem ulusal hem de uluslararası alanda uzaktan eğitimin yaygınlaşmasına destek olmuştur. Geçmiş toplumlar için bir hayal olarak görülen uzaktan eğitim uygulamaları, teknolojik gelişmelerle birlikte çok kolay ve etkin bir şekilde yapılabilmektedir (İşman, 2011: 2). Uzaktan eğitim kavramına ilişkin çeşitli tanımlamalar bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu'na göre uzaktan eğitim; farklı iletişim kanalları aracılığıyla belirli bir merkez üzerinden gerçekleştirilen ve öğretmen ile öğrencinin fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadığı bir eğitim türüdür. Cambridge'nin tanımına göre uzaktan eğitim; okul, üniversite gibi eğitim kurumuna gitmeden, yaşanan yerden eğitim alabilmeyi sağlayan, öğretim sürecinin genellikle internet üzerinden yürüdüğü bir eğitim modelidir. Merriam-Webster'a göre ise uzaktan eğitim; öğretmenlerin ve öğrencilerin sınıfta bulunmadıkları, ders için internet, e-posta vb. araçları kullandıkları bir çalışma yöntemidir.

Uzaktan eğitimle karşılaştırıldığında yüz yüze eğitimin çeşitli sorunlar içerdiği bilinmektedir. Bunlardan en önemlileri uzaklık, kapasite, kurum ve eğitimci yetersizliğidir. Bu nedenle belirtilen sorunların üstesinden gelebilmek için uzaktan eğitime yönelik politikalar geliştirilmiştir. Bununla birlikte teknolojik ilerleme, bilginin üretimi ve paylaşılma hızı hayat boyu öğrenme kavramını ön plana çıkarmıştır. Dolayısıyla uzaktan eğitim yaşlısından gence, kadından erkeğe, eğitimlisinden eğitimsizine herkes için oldukça önemlidir. Bu durum eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, engelli olanlar, çocuklar ve gençler, iş nedeni ile okula gidemeyenler, coğrafi nedenlerle eğitim alamayanlar, herhangi bir konuda kendini geliştirmek isteyenler için önemli fırsatlar barındırmaktadır (Yıldız, 2004). Ayrıca uzaktan eğitim öğrencilerin küresel boyutta bir eğitim almasına imkân tanımaktadır. Küresel iletişim yöntemi ile farklı ülkelerde yaşamını sürdüren eğitimci ve öğrencilere ulaşma ve onlarla etkili bir iletişim kurma şansına sahip olunabilmektedir (İşman, 2011: 4).

Uzaktan eğitimin yenilikçi bir yaklaşım olduğu ve bu kapsamda önemli özelliklere sahip olduğu ifade edilmektedir. Holmberg (1995) tarafından belirtilen özelliklerden bazıları aşağıdaki gibidir:

- Bir öğretici olmadan da öğrenmenin sağlanabilmesi,
- Ders konularının sunumu ve sonrasında sağlanacak olası iletişim için kitle iletişim araçlarının sürekli olarak kullanılması,
- Bireysel olarak öğrenen için mümkün olan en yüksek etkililiği elde etmek amacıyla doğru sunum yapısı ve stilinin hazırlanması, uygun kitle iletişim araçlarının seçimi vb. yöntemlerin kullanılması,
- Kişisel eğitim ve "endüstrilemiş" çalışma yöntemleri aracılığıyla hem bağımsız bireysel öğrenmeyi hem de kitlesel eğitimi mümkün kılması,
- Yüz yüze eğitimde genellikle kaçınılmaz olan coğrafi sınırlılıklar, okul veya üniversite koşulları vb. kısıtlamaları ortadan kaldırması,
- Ölçek ekonomileri için olanaklar sunması,
- Yeni çalışma alanları yaratarak yetişkin eğitimi, ileri eğitim ve işgücü eğitimi üzerinde etki yaratmasıdır.

Uzaktan eğitim yöntemi ile eğitimin geniş kitlelere ulaştırılması için çeşitli yöntemler kullanılabilir. Şekil 1'de bu kapsamda kullanılan yöntemlerden bahsedilmektedir (Weggen ve Urdan, 2000: 9).

Şekil 1: Uzaktan eğitim yöntemleri.

Şekil 1’de gösterildiği üzere uzaktan eğitim dijital ortamlarda oluşturulan tüm eğitim yöntemlerini kapsayan bir konuma sahiptir. Elektronik eğitim, dijital medyanın kullanılması ve bilginin iletilmesini ifade ederken; online eğitim, interneti kullanarak bilginin iletilmesini ifade etmektedir. Bilgisayar tabanlı öğretim ise CD-ROM’lar kullanılarak verilen eğitim olarak değerlendirilmektedir.

Yüz yüze eğitim sistemi ile karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin çok sayıda avantaj ve dezavantajı bulunmaktadır. Bu kapsamda belirtilen avantajlar şu şekildedir (De Oliveira vd., 2018: 147-148):

- Pek çok öğrenci fiziksel sınıflardaki ortamın ciddiyetinden ve katılığında rahatsızlık duymaktadır. Uzaktan eğitim sahip olduğu mesafe sayesinde esnek bir nitelik taşır ve öğrencilerinin bu sorununu ortadan kaldırır.

- Yüz yüze derslerin çoğunda, öğrenci yalnızca bir kez sunulan derslere katılır ve verilen içeriğe tekrar ulaşabilmek için not alma vb. yollar bulması gerekir. Ancak uzaktan eğitim derslerinde içerik, not almanın yanı sıra video ve ses olarak da kaydedilir, öğrenci ihtiyaç duyduğu durumda bu kayıtlardan faydalanabilir.

- Uzaktan eğitim yüz yüze eğitime kıyasla çok daha düşük maliyetle gerçekleştirilebilir.

- Uzaktan eğitim zaman ve mekan esnekliğine sahiptir. Böylece hali hazırda işgücü piyasasında çalışan bireylerin de eğitim ihtiyacını karşılamaya yardımcı olur.

Uzaktan eğitimin belirtilen çok sayıda avantajı yanında bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bu kapsamda ortaya çıkan dezavantajlar şu şekildedir (Akyürek, 2020: 4). Uzaktan eğitim;

- yüz yüze eğitimin sağladığı ilişkileri sağlamada yeterli değildir,

- eğitim alanların sosyalleşmesi noktasında engeller oluşturmaktadır,

- yardım almadan eğitim alma noktasında yeterli olmayan öğrencilerin gerekli yardımı almalarını zorlaştırmaktadır,

- çalışan kişilerin dinlenme zamanlarını ortadan kaldırabilmektedir,

- uygulama derslerinin yürütülmesini oldukça zorlaştırmaktadır,

- beceri ve tutum oluşturmaya yönelik davranışların gerçekleştirilmesinde etkili değildir,

- dikkatin dağılmasını kolaylaştırır,

- ağ erişimine ulaşma noktasında yetersizliklere sahiptir.

Uzaktan eğitim uygulaması özellikle 2019 yılı itibariyle başlayan Covid-19 salgını ile zirveye ulaşmıştır. Salgın sürecinde temasın en aza indirilmesi için yapılan tedbirler kapsamında dünya üzerinde neredeyse tüm devletlerde yüz yüze eğitimler sonlandırılmış ve onun yerine uzaktan eğitim uygulamasına geçilmiştir. Salgının başlangıç aşamalarında oldukça sınırlı imkanlarla yürütülen bu faaliyet, ilerleyen dönemlerde daha nitelikli hale getirilerek tüm kademeleri kapsayacak bir boyuta erişirilmiştir.

Gelinen noktada hem yüz yüze eğitim hem de uzaktan eğitim faaliyetleri önemli oranda birlikte yürütülmeye devam etmektedir. Bununla birlikte uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasında bazı yönlerden farklılıklar da bulunmaktadır. Bu bağlamda, öğrenci öğretmen etkileşimi, öğrenme araç ve gereçlerinin hazırlanması ve planlanması, öğrenci destek hizmetlerinin düzenlenmesi, ders içeriklerinin sunumu, iletişim araçlarının seçimi ile ses ve görüntü noktalarında, iki eğitim türü arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır (Verduin ve Clark, 1994).

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin uzaktan ve yüz yüze eğitime karşı tutumları ve bu eğitim türlerinde elde ettikleri başarı düzeyleri değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Oltu Beşerî ve Sosyal Bilimler Fakültesi’nde eğitim gören

öğrencilerin hem uzaktan eğitim sürecinde hem de yüz yüze eğitim sürecinde aldığı dersler ve bu derslerdeki başarı durumları karşılaştırılmıştır. Bu yöntem ile öğrencilerin hangi derslerde yüz yüze eğitimle ve uzaktan eğitimle başarılı olabileceği noktasında öngörü oluşturulabilmektedir. Sonraki dönemlerde uzaktan eğitimin kaçınılmaz bir şekilde öğrenim hayatında olacağı gerçeğinden yola çıkarak bu çalışma kapsamında elde edilecek bulguların planlama süreçlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Literatür Taraması

Öğretim yöntemleri, özellikle eğitim bilimleri alanında oldukça ilgi gören bir konudur. Bu konuda en dikkat çekici çalışma alanlarından birisi de uzaktan eğitim yöntemi ile yüz yüze eğitim yöntemleri arasında yapılan karşılaştırmalardır. Literatürde bu yöntemlerin farklı bağlamlarda karşılaştırıldığı birçok çalışma mevcuttur (Allen vd., 2004; Bernard vd., 2004; Brown, 2012; Cavanaugh ve Jacquemin, 2015; Cheng vd., 1991; Çelik, 2016; Gagne ve Shepherd, 2001; Gossenheimer vd., 2017; Hannay ve Newvine, 2006; Harrington, 1999; Hemmati vd., 2013; Hobbs vd., 1998; Hurlbut, 2018; Kleinman ve Entin, 2002; Kör vd., 2013; Özgöl vd., 2017; Shachar ve Neumann, 2003; Steinweg vd., 2005; Yorgancı, 2015). İlgili çalışmalardan bazıları, meta analiz araştırmaları (Allen vd., 2004; Bernard vd., 2004; Shachar ve Neumann, 2003) ile ders karşılaştırmasına yönelik araştırmalar (Gossenheimer vd., 2017; Kör vd., 2013; Yorgancı, 2015) olarak gruplandırılmıştır ve aşağıda ele alınmıştır.

Alanyazında uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimi karşılaştıran meta analiz araştırmaları yer almaktadır. Bu bağlamda, Shachar ve Neumann (2003), 1990-2002 yılları arasında yayınlanmış 86 çalışmayı inceledikleri meta analiz çalışmalarında, yüz yüze ve uzaktan eğitim alan öğrencilerin final notlarını karşılaştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda uzaktan eğitim öğrencilerinin yüz yüze eğitim öğrencilerine göre daha başarılı oldukları görülmüştür. Allen ve arkadaşları (2004), yapmış oldukları meta analiz çalışmalarında; askeriye ile ilgili derslerde uzaktan eğitim yönteminin düşük performansa yol açtığını belirtirlerken, uzaktan eğitim ile yapılan yabancı dil derslerinde öğrencilerin çok daha yüksek performans gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Öte yandan, doğa bilimleri ile eğitim bilimleri alanında uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim yöntemleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bernard ve arkadaşları (2004), 1985-2002 yılları arasında yapılan 232 çalışmayı ele almış ve bu çalışmaların verileriyle meta analiz çalışması gerçekleştirmişlerdir. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin akademik performansları dikkate alındığında, sonuçlar uzaktan eğitim gören öğrencilerin daha yüksek performansa sahip olduğunu göstermektedir.

Alanyazında uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimi konu alan çalışma türlerinden biri de ders karşılaştırmasına yönelik yapılmış araştırmalardır. Bu kapsamda, (Kör vd., 2013), 2011-2012 akademik yılı güz döneminde Kırıkkale ve Hitit Üniversitesi'nde öğrenim gören ve "İnternet Programcılığı I" dersini alan öğrencilere Java ve CSS konularını içeren 40 soruluk bir ön test ve son test uygulaması yapılmıştır. Aynı konuları benzer içerikte ve dört haftalık bir sürede alan öğrencilerin test sonuçları incelendiğinde, uzaktan eğitim uygulanan öğrenci grubunun daha başarılı olduğu görülmüştür. Diğer bir çalışmada (Gossenheimer vd., 2017) ise eczacılık bölümü 4. Sınıf öğrencilerinin, "İlaç Bakımı II" dersindeki performansları karşılaştırılmıştır. 2012 yılında, Federal University of Rio Grande do Sul kurumunda eğitim alan 42 öğrenci uzaktan eğitim ile dersi tamamlarken, 40 öğrenci yüz yüze eğitim alarak dersi tamamlamıştır. Yapılan analizler neticesinde, uzaktan eğitim modeliyle dersi tamamlayan öğrencilerin daha başarılı oldukları ifade edilmiştir. Yorgancı (2013), 2012-2013 akademik yılı, güz döneminde öğrenim gören "Bilgisayar Programcılığı" bölümü öğrencilerinden deney ve kontrol grubu oluşturmuştur. "Matematik" dersini uzaktan eğitim yoluyla alan 29 öğrenci deney grubu olarak belirlenmiş, aynı dersi yüz yüze olarak alan 30 öğrenci ise kontrol grubu olarak ele alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda dersi uzaktan öğretim yoluyla alan öğrencilerin daha başarılı oldukları görülmüştür.

Bu bağlamda, literatür taramasında yer alan çalışmalar incelendiğinde, uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha iyi sonuçlar verdiği görülmektedir. İçerisinde bulunduğumuz dönem dikkate alındığında, Covid-19'un 11 Mart 2020 tarihi itibarıyla Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmesiyle birlikte (CDC Covid-19 Response Team, 2020), dünyadaki birçok eğitim-öğretim kurumu, faaliyetlerini uzaktan eğitim yöntemiyle sürdürmeye başlamıştır. Pandemi sürecinin, eğitim konusunda çok ani ve beklenmedik değişikliklere sebep olduğu ve bu değişikliklerle birlikte eğitim-öğretim alanında dünya çapında bir değişim yaşandığı gözlemlenmektedir. Yaşanan bu gelişmeler, uzaktan ve yüz yüze eğitim yöntemlerine ilişkin daha güncel bilimsel çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın amacı, deseni, evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve veri analiz yöntemi hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Amacı, Deseni ve Hipotezleri

Bu çalışmanın amacı lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim kapsamında aldıkları notları karşılaştırmak; alınan notların cinsiyet değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek ve lisans öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemektir. Çalışma, nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama desenine göre yürütülmüştür.

Yapılan çalışmalarda (Duru ve Balkıs, 2017: 106; Grunschel vd., 2016: 164; Güngör, 2020: 61; Kim vd., 2017: 155) öğrencilerin akademik başarılarının genel not ortalamaları aracılığıyla değerlendirildiği görülmektedir. Bu çalışmada ise akademik başarı her bir ders için ayrı ayrı ele alınmıştır. Öğrencilerin not ortalamaları harf notlarının ağırlıklı

ortalamasıyla hesaplanmaktadır. Bu nedenle çalışmanın ilk kısmında, öğrencilerin başarıları değerlendirilirken her bir ders için aldıkları harf notları dikkate alınmıştır. Atatürk Üniversitesi eğitim-öğretim ve sınav yönetmeliğinde yer alan, harf notları ile ağırlıklı katsayıları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Harf notları ve ağırlıklı katsayıları.

Harf Notu	Ağırlıklı Katsayısı
AA	4,00
BA	3,50
BB	3,00
CB	2,50
CC	2,00
DC	1,50
DD	1,00
FF	0,00

Bu bağlamda, her bir ders için öğrencilerin harf notları eğitim türüne göre (yüz yüze-uzaktan) karşılaştırılmıştır. Dolayısıyla, bu karşılaştırma sonucunda anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için parametrik hipotez testlerinden, iki bağımsız örneklem ortalamasıyla ilgili hipotez testi (independent samples t test) uygulanmıştır. Bu analizlerin yapılmasında SPSS 25 programı kullanılmıştır. Benzer şekilde, kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da aynı program aracılığıyla test edilmiştir. Bu bağlamda test edilen hipotezler aşağıdaki gibidir.

H₁: Öğrencilerin derslerdeki başarıları uygulanan eğitim yöntemine (yüz yüze-uzaktan) göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H₂: Yüz yüze eğitimde, öğrencilerin derslerdeki başarıları cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

H₃: Uzaktan eğitimde, öğrencilerin derslerdeki başarıları cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

Yapılan çalışmalar (Allen vd., 2004; Bernard vd., 2004; Machtmes ve Asher, 2000; Shachar ve Neumann, 2003; Zhao vd., 2005), öğrencilerin uzaktan eğitimde daha başarılı olduklarını göstermektedir. Ancak burada; öğrencilerin kendileri yerine sınava başkalarını sokmaları, sınav esnasında gerek kitap gerekse internetten faydalanmaları gibi durumların söz konusu olabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu kapsamda, öğrencilerin harf notlarının aldatıcı bir gösterge olduğu düşünülebilir. Bu sebeple, bu çalışmada harf notlarının yanı sıra öğrencilerin kendi başarılarını kendilerinin değerlendireceği bir anket aracılığıyla veri toplanmıştır.

H₄: Uzaktan eğitimde, öğrencilerin harf notları ile algısal başarıları arasında farklılık vardır.

H₄ hipotezini test etmek amacıyla, öğrencilerin uzaktan öğretim sistemine ilişkin her bir derse ait harf notları ile aynı derse ilişkin başarı algıları karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin başarı algılarını ölçmek için Arbaugh (2000)’un çalışmasından faydalanılmış ve ölçek ifadeleri çalışmanın amacına göre uyarlanmıştır. 5’li Likert tipinde oluşturulan ölçekte yer alan maddeler 1 (Kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle katılıyorum) arasında puanlanmaktadır. Ölçekte yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir.

- Uzaktan eğitim, lisans programımdaki etkinliğimi arttırmaktadır.
- Uzaktan eğitim, lisans programımdaki performansımı arttırmaktadır.
- Uzaktan eğitimi lisans programında yararlı buluyorum.
- Uzaktan eğitim, lisans programımdaki verimliliğimi arttırmaktadır.

Elde edilen veriler, SPSS programında tek örneklem ortalamasıyla ilgili hipotez testine (one sample t test) tabi tutulmuştur. Öğrencilerin harf notu başarıları ile algısal başarıları arasında anlamlı bir farklılık olması durumunda (öğrenciler yüksek harf notlarına rağmen, kendilerini başarısız olarak değerlendirdiğinde), literatürde yer alan uzaktan öğretimde öğrencilerin daha başarılı olduğu görüşünün yanıtıcı olabileceği ifade edilebilir ve alan yazına özgün bir katkıda bulunulabilir.

Harf notlarının toplanmasında Oltu Beşerî ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanlığı’ndan gerekli izinler alınarak öğrenci bilgi sisteminden (OBS) faydalanılmıştır. Öğrencilerin algısal başarılarını ölçmek için ise yine OBS sistemi üzerinden öğrencilere çevrimiçi (online) anket formları iletilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 25 programında analize tabi tutulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde Hipotez 1, Hipotez 2, Hipotez 3 ve Hipotez 4'e ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Hipotez 1'e İlişkin Analiz ve Bulgular

H₁: Öğrencilerin derslerdeki başarıları uygulanan eğitim yöntemine (yüz yüze-uzaktan) göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

Bankacılık ve Finans Bölümü Dersleri

Tablo 2: Bankacılık ve finans bölümü dersleri bağımsız örneklem t testi.

Ders Adı	Eğitim Türü	N	Ort.	SS	SD	t	p
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Yüz yüze	22	55,36	26,005	34	-2,668	0,012
	Uzaktan	17	78,12	26,721			
Psikodrama	Yüz yüze	42	98,81	7,715	41	-1,000	0,323
	Uzaktan	56	100,00	0,000			
Yönetim ve Organizasyon	Yüz yüze	42	72,83	16,094	41,62	-1,281	0,207
	Uzaktan	27	79,44	23,515			
Sermaye Piyasası ve Menkul Değerler Analizi	Yüz yüze	54	47,15	29,141	79,08	-2,511	0,014
	Uzaktan	31	60,81	20,724			
Katılım Bankacılığı	Yüz yüze	42	74	19,451	67	-6,917	0,000
	Uzaktan	59	97,90	13,149			
İstatistik I	Yüz yüze	27	60,89	17,889	33,21	0,779	0,441
	Uzaktan	20	55,85	24,480			
Ticaret Hukuku	Yüz yüze	20	42,70	16,442	41,75	-8,557	0,000
	Uzaktan	27	84,74	16,936			
Finansal Yönetim I	Yüz yüze	34	33,97	37,408	51,48	-1,778	0,081
	Uzaktan	29	53,93	49,600			
Para ve Banka	Yüz yüze	22	69,36	30,542	44,98	-0,772	0,444
	Uzaktan	25	76,64	34,105			
Bankacılık İşlemleri ve Muhasebesi	Yüz yüze	40	66,50	25,033	68	-2,885	0,005
	Uzaktan	30	83,10	22,082			
İnsan Kaynakları ve Yönetimi	Yüz yüze	55	73,42	23,622	81	0,482	0,631
	Uzaktan	28	70,79	23,388			
Ekonometriye Giriş	Yüz yüze	57	67,74	22,465	81	-1,203	0,191
	Uzaktan	26	73,73	17,469			
Davranış Bilimleri	Yüz yüze	55	71,53	18,760	87	-2,671	0,009
	Uzaktan	34	82,88	20,613			
Finansal Tablolar Analizi	Yüz yüze	49	47,12	31,528	62,03	-2,051	0,045
	Uzaktan	24	60,21	22,150			
Bankacılıkta Pazarlama Yönetimi	Yüz yüze	49	70,41	20,203	73	0,897	0,373
	Uzaktan	26	66,04	19,832			

Tablo 2'de görüldüğü üzere bankacılık ve finans bölümünde eğitim türü ile öğrenci başarısı arasında anlamlı bir farklılık bulunan dersler şunlardır: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Sermaye Piyasası ve Menkul Değerler Analizi, Katılım Bankacılığı, Ticaret Hukuku, Bankacılık İşlemleri ve Muhasebesi, Davranış Bilimleri, Finansal Tablolar Analizi. Tüm bu dersler dikkate alındığında, öğrencilerin uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime göre daha yüksek not aldıkları görülmüştür.

Sosyal Hizmet Bölümü Dersleri

Tablo 3: Sosyal hizmet bölümü dersleri bağımsız örneklem t testi.

Ders Adı	Eğitim Türü	N	Ort.	SS	SD	t	p
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	Yüz yüze	45	56,56	26,090	57,96	-7,977	0,000
	Uzaktan	72	89,92	13,050			
Genel İktisat	Yüz yüze	94	69,39	24,362	179	1,729	0,086
	Uzaktan	87	63,32	22,894			
Hukukun Temel Kavramları	Yüz yüze	89	61,74	24,591	140,7	-9,637	0,000
	Uzaktan	87	90,77	14,080			
Temel Matematik	Yüz yüze	94	67,26	23,406	182	-2,814	0,005
	Uzaktan	90	76,48	21,036			
Sosyal Hizmet Ortam İncelemeleri	Yüz yüze	97	78,99	11,962	180	-,481	0,631
	Uzaktan	85	79,74	9,082			
Sosyal Hizmete Giriş	Yüz yüze	98	64,03	2,465	191	-3,315	0,001
	Uzaktan	95	75,07	2,241			
Sosyolojiye Giriş	Yüz yüze	94	69,29	23,624	129,9	-7,165	0,000
	Uzaktan	84	88,50	10,258			
İstatistik	Yüz yüze	47	70,87	18,666	117	2,863	0,005
	Uzaktan	72	58,93	26,819			
Sosyal Hizmet Araştırmaları	Yüz yüze	47	74,94	17,106	118	0,520	0,618
	Uzaktan	73	73,14	20,490			
İnsan Davranışları ve Sosyal Çevre	Yüz yüze	45	96,47	8,148	98,91	8,698	0,000
	Uzaktan	71	72,59	20,742			
Kamu Yönetimi ve Sosyal Hizmet	Yüz yüze	48	74,63	6,778	118	0,391	0,697
	Uzaktan	72	74,19	4,278			
Sosyal Sorunlar	Yüz yüze	49	71,98	21,808	77,94	-3,792	0,000
	Uzaktan	74	85,53	15,046			
Sosyal Politika ve Planlama	Yüz yüze	49	71,41	22,698	59,56	-1,634	0,108
	Uzaktan	76	77,01	9,751			
Yoksulluk ve Sosyal Hizmet	Yüz yüze	40	71,46	20,885	69,55	-4,934	0,000
	Uzaktan	75	87,48	11,675			
Bireylerle Sosyal Hizmet	Yüz yüze	56	70,54	22,374	68,44	-5,096	0,000
	Uzaktan	51	88,16	12,405			
Sosyal Hizmet Kurumları	Yüz yüze	56	90,82	13,280	109	1,510	0,134
	Uzaktan	55	86,82	14,605			
Medeni Hukuk	Yüz yüze	56	72,98	18,637	55	-6,030	0,000
	Uzaktan	51	88,00	,000			
Sosyal Hizmet Kuramları	Yüz yüze	54	84,41	16,977	101	-0,491	0,623
	Uzaktan	49	86,16	19,124			
Çocuk ve Gençlerle Sosyal Hizmet	Yüz yüze	57	71,70	20,523	105,8	-4,703	0,000
	Uzaktan	51	88,92	17,519			
İletişim Becerileri	Yüz yüze	52	79,08	10,974	57,41	2,143	0,025
	Uzaktan	43	70,84	23,160			
Sosyal Hizmet Uygulaması	Yüz yüze	36	93,67	6,076	35	-6,254	0,000
	Uzaktan	57	100,00	,000			
Sosyal Psikoloji	Yüz yüze	54	97,96	5,740	51,58	1,263	0,212
	Uzaktan	44	94,68	16,434			
Türk Dili I	Yüz yüze	89	73,02	12,529	161	-1,661	0,099
	Uzaktan	77	76,35	13,16			

Tablo 3'te görüldüğü üzere sosyal hizmet bölümünde eğitim türü ile öğrenci başarısı arasında anlamlı bir farklılık bulunan dersler şunlardır: Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Hukukun Temel Kavramları, Temel Matematik, Sosyal Hizmete Giriş, Sosyolojiye Giriş, İstatistik, İnsan Davranışları ve Sosyal Çevre, Sosyal Sorunlar, Yoksulluk ve Sosyal Hizmet, Bireylerle Sosyal Hizmet, Medeni Hukuk, Çocuk ve Gençlerle Sosyal Hizmet, İletişim Becerileri, Sosyal Hizmet Uygulaması. Tüm bu dersler dikkate alındığında İstatistik dersi ile İnsan Davranışları ve Sosyal Çevre dersi dışındaki tüm derslerde öğrencilerin uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime göre daha yüksek not aldıkları görülmüştür.

Hipotez 2'ye İlişkin Analiz ve Bulgular

H₂: Yüz yüze eğitimde, öğrencilerin derslerdeki başarıları cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

Tablo 4: Yüz yüze eğitimde cinsiyet faktörü bağımsız örneklem t testi.

Cinsiyet	N	Ort.	SS	SD	t	p
Erkek	567	66,51	56,057	848,39	-4,474	0,000
Kız	2130	71,94	24,384			

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrencinin cinsiyeti ile ders başarısı arasında anlamlı farklılaşma göze çarpmaktadır. Dolayısıyla 2019-2020 Eğitim-Öğretim Güz Dönemi'nde (yüz yüze öğretim süreci) kız öğrencilerin genel olarak erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu sonucu elde edilmektedir.

Hipotez 3'e İlişkin Analiz ve Bulgular

H₃: Uzaktan eğitimde, öğrencilerin derslerdeki başarıları cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır.

Tablo 5: Uzaktan eğitimde cinsiyet faktörü bağımsız örneklem t testi.

Cinsiyet	N	Ort.	SS	SD	t	p
Erkek	579	78,54	23,617	805	-3,424	0,001
Kız	2165	82,01	19,707			

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrencinin cinsiyeti ile ders başarısı arasında anlamlı farklılaşma göze çarpmaktadır. Dolayısıyla 2020-2021 Eğitim-Öğretim Güz Dönemi'nde (uzaktan öğretim süreci) kız öğrencilerin genel olarak erkek öğrencilerden daha başarılı olduğu sonucuna varılmaktadır.

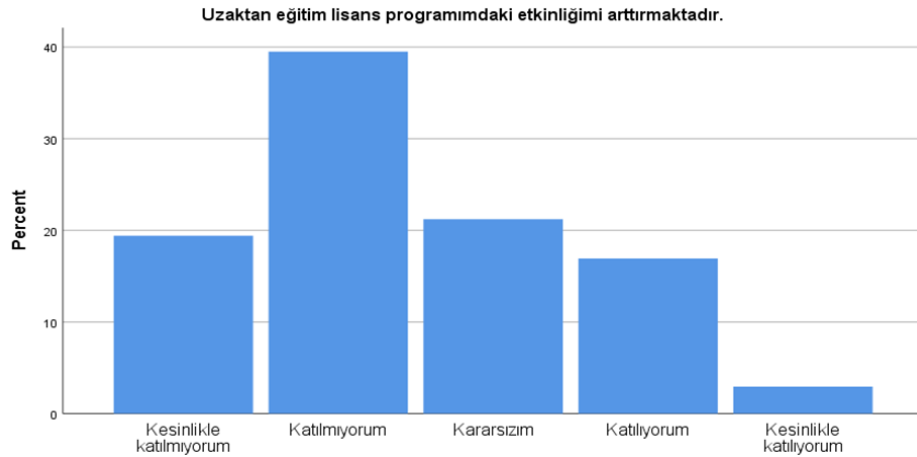
Hipotez 4'e İlişkin Analiz ve Bulgular

H₄: Uzaktan eğitimde, öğrencilerin harf notları ile algısal başarıları arasında farklılık vardır.

Tablo 6: Anket sorularına yönelik istatistikler.

No	İfade	N	Ort.	SS
1	Uzaktan eğitim lisans programındaki etkinliğimi arttırmaktadır.	443	2,44	1,074
2	Uzaktan eğitim lisans programındaki performansımı arttırmaktadır.	443	2,45	1,131
3	Uzaktan eğitimi lisans programında yararlı buluyorum.	443	2,48	1,138
4	Uzaktan eğitim lisans programındaki verimliliğimi arttırmaktadır.	443	2,44	1,094

Tablo 6'da öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını ifade eden istatistikler yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin uzaktan eğitimin faydasına ilişkin olumsuz bir tutum sergiledikleri söylenebilir. 5'li likert tipinde yapılandırılmış olan ölçeğe ilişkin ortalamalar yaklaşık 2,5 olarak çıkmıştır. Bu bağlamda, öğrencilerin ifadelerine yönelik vermiş oldukları cevapların "katılmıyorum" ile "kararsızım" arasında bir yoğunluk gösterdiği söylenebilir. Bu durum aşağıda yer alan Şekil 2, Şekil 3, Şekil 4 ve Şekil 5'te de görsel olarak verilmiştir.

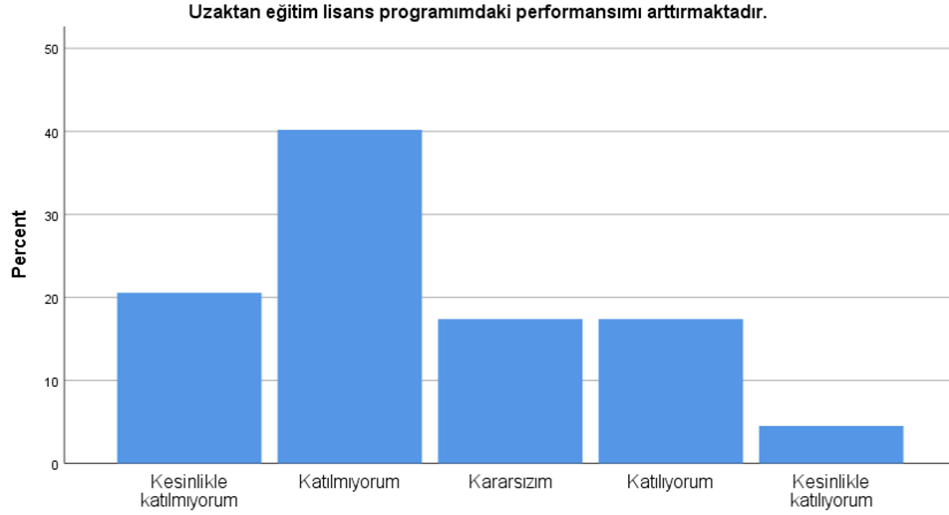
Şekil 2: İfade 1'e ilişkin grafik.

Şekil 2 incelendiğinde “uzaktan eğitim lisans programımdaki etkinliğimi arttırmaktadır” ifadesine öğrencilerin yaklaşık %60’ının katılmadığı ve %20’sinin de kararsız olduğu görülmektedir.

Şekil 3: İfade 2’ye ilişkin grafik.

Şekil 3 incelendiğinde “uzaktan eğitimi lisans programımda yararlı buluyorum.” ifadesine öğrencilerin yaklaşık %55’inin katılmadığı ve %20’sinin de kararsız olduğu görülmektedir.

Şekil 4: İfade 3’e ilişkin grafik.

Şekil 4 incelendiğinde “uzaktan eğitim lisans programımdaki performansımı arttırmaktadır” ifadesine öğrencilerin yaklaşık %60’ının katılmadığı ve %18’inin de kararsız olduğu görülmektedir.

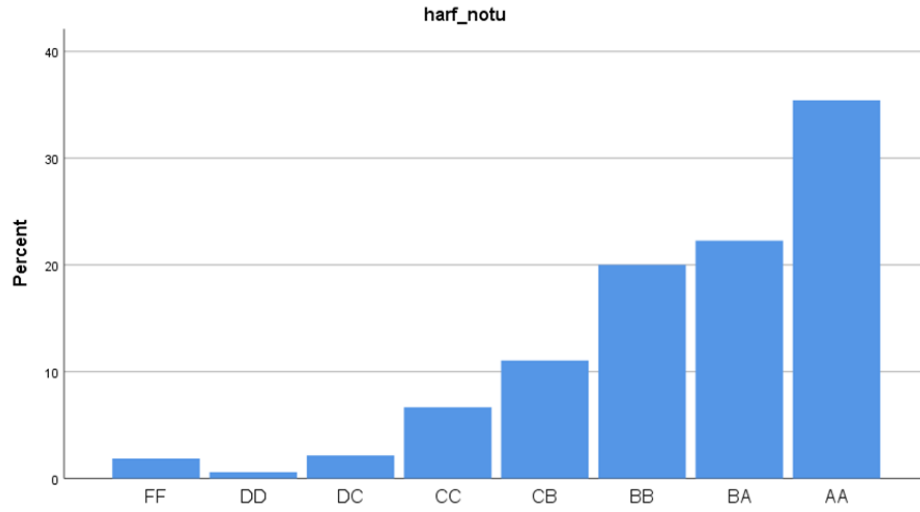

Şekil 5: İfade 4’e ilişkin grafik.

Şekil 5 incelendiğinde “uzaktan eğitim lisans programındaki verimliliğimi arttırmaktadır” ifadesine öğrencilerin yaklaşık %60’ının katılmadığı ve %15’inin de kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Uzaktan eğitimde öğrencilerin harf notlarına ilişkin istatistikler.

Harf Notu	Frekans	Oran (%)	Geçerli Oran (%)	Birikimli Oran (%)
FF	51	1,9	1,9	1,9
DD	16	0,6	0,6	2,4
DC	59	2,2	2,2	4,6
CC	183	6,7	6,7	11,3
CB	303	11,0	11,0	22,3
BB	549	20,0	20,0	42,3
BA	611	22,3	22,3	64,6
AA	972	35,4	35,4	100,0
Toplam	2744	100,0	100,0	

Şekil 6: Harf notlarına ilişkin grafik.

Tablo 7 ve Şekil 6 incelendiğinde öğrencilerin sadece %4,7’sinin başarısız nitelendirilebilecek CC notunun altında not aldığı görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin ders notları açısından uzaktan eğitim sürecinde ciddi bir başarı elde ettikleri göze çarpmaktadır. Ancak Tablo 6, Şekil 2, Şekil 3, Şekil 4 ve Şekil 5 incelendiğinde öğrencilerin bu başarıya rağmen uzaktan eğitime karşı olumsuz bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Bu durumda; “H₄: Uzaktan eğitimde, öğrencilerin harf notları ile algısal başarıları arasında farklılık vardır” şeklinde oluşturulan hipotez kabul edilmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Atatürk Üniversitesi Oltu Beşerî ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencilerinin 2019-2020 ve 2020-2021 akademik yılları güz dönemlerindeki uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim kapsamında tutum ve performansları dört farklı hipotez ile karşılaştırılmıştır. Hipotez 1 kapsamında 2019-2020 ile 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılları Güz Dönemi derslerinden 39 tanesi incelenmiştir. Elde edilen ampirik sonuçlar neticesinde 39 dersten 21 tanesinden anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 21 dersin ikisi hariç toplam 19 derste öğrencilerin uzaktan eğitimde daha başarılı olduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre, öğrencilerin yüz yüze öğretime göre uzaktan eğitimde daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuç literatürdeki diğer çalışmaları (Allen vd., 2004; Bernard vd., 2004; Gossenheimer vd., 2017; Kör vd., 2013; Shachar ve Neumann, 2003; Yorgancı, 2013) destekler niteliktedir. Bunun nedenleri arasında, fakülte öğrencilerinin uzaktan eğitime daha yatkın olmaları, uzaktan eğitimde uygulanan sınavlarda daha az stres ve kaygı yaşamaları, uzaktan eğitimde ders kayıtlarının sistemde kayıtlı olmasından dolayı derslere katılmasalar dahi kayıttan dersleri dönem içerisinde istedikleri zaman izleyebilmeleri, ders hocaları ile sistemden yazışabilmeleri, yüz yüze eğitimde değişik nedenlerden dolayı derse gelemeyen öğrencilerin bu dersleri uzaktan eğitim sayesinde telafi etme imkanını bulabilmeleri, teknoloji ile birlikte fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi, öğretim ortamına her zaman ulaşılma imkanı vb. sayılabilir.

Hipotez 2 ve 3 kapsamında cinsiyete göre öğrencilerin başarı durumları analiz edilmiştir. Bulgularda, öğrenci cinsiyeti ile ders başarısı arasında anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre yüz yüze eğitim yöntemiyle gerçekleştirilen 2019-2020 güz dönemi ve uzaktan eğitim yöntemiyle gerçekleştirilen 2020-2021 güz döneminde kız öğrencilerin genel olarak erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kerzic ve

arkadaşları (2021) Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim gören toplam 10.092 öğrencinin (on ülkeden ve dört kıtadan) algıladıkları performans ve tatmin düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin performansları 5'li likert tipi ölçek aracılığıyla algısal olarak ölçülmüştür. Benzer şekilde Marks ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin uzaktan eğitimdeki öğrenme performanslarının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. İlgili çalışmada da öğrenme performansı algısal olarak ölçülmüştür. Ancak bizim yaptığımız çalışmada öğrencilerin sınavlarında 100 üzerinden aldıkları mevcut notları analize dahil edilmiştir. Bu durum bizim çalışmamız ile diğer iki çalışma arasındaki farklılığın sebebi olabilir.

Hipotez 4 kapsamında, öğrencilerin harf notları ile algısal başarıları arasındaki farklılığı belirleyebilmek için anket çalışması yapılmıştır. Ankete katılan 443 öğrencinin uzaktan eğitim algısı ölçülmüştür. Öğrencilerin ankete verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, uzaktan eğitimin lisans eğitimindeki etkinliği azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca anket sonuçlarında öğrencilerin uzaktan eğitimi lisans programında yararlı bulmadıkları belirlenmiştir. Anket sonuçlarından çıkarılan bir diğer sonuç ise uzaktan eğitimin öğrencilerin lisans eğitimindeki performanslarını artırmadığıdır. Ek olarak, uzaktan eğitimin öğrencilerin lisans eğitimindeki verimliliğini artırmadığı belirlenmiştir.

Uzaktan eğitimde öğrencilerin sadece %4,7'sinin başarısız olarak nitelendirilebilecek CC notunun altında aldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin harf notları bakımından uzaktan eğitim sürecinde ciddi bir başarı elde ettikleri göze çarpmasına rağmen öğrencilerin algısal olarak uzaktan eğitimden memnun kalmadıkları görülmüştür. Böylece öğrencilerin uzaktan eğitimde daha başarılı olmalarına rağmen yüz yüze eğitimden daha memnun kaldıkları söylenebilir. Nitekim, Karcıoğlu ve arkadaşları (2022) da yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitimden ziyade yüz yüze eğitim almaya eğilimli olduklarını ve yüksek not ortalamasına sahip öğrencilerin uzaktan eğitimi daha dezavantajlı olarak nitelendirdiğini tespit etmişlerdir. Bu bağlamda, ilgili çalışmanın bulguları bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Eom ve arkadaşları (2006) çalışmalarında uzaktan eğitimde öğrencilerin algıladıkları tatmin düzeylerinin belirleyicilerini incelemişlerdir. Araştırma kapsamına alınan bağımsız değişkenler; öğrenci öz motivasyonu, öğrenci öğrenme stili, öğretici bilgi ve basitleştirme düzeyi, öğretici geri bildirim, etkileşim ve dersin yapısıdır. Araştırma sonucunda, tüm bağımsız değişkenlerin öğrencilerin uzaktan eğitimdeki tatmin düzeyini etkilediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin uzaktan eğitimde tatmin olmalarını sağlamak için yukarıda ifade edilen tüm bağımsız değişkenlere odaklanılarak çeşitli stratejiler geliştirilebilir. Örneğin; öğretmenlerin öğrencilere verdikleri geri bildirim düzeyinin hem nicelik hem de nitelik açısından artırılması öğrencilerin tatmin düzeyini yükseltecektir. Benzer şekilde ders esnasında öğretmen ile öğrenciler arasındaki etkileşim düzeyinin artırılması da öğrencilerin uzaktan eğitimdeki tatmin düzeylerine katkıda bulunacaktır.

Hijazi ve Naqvi (2006) çalışmalarında öğrencilerin performansını etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Araştırma sonucuna göre derse katılım ve annenin eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin performansının da arttığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak, annenin yaşı arttıkça öğrencinin performansında düşüş olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, öğrencilerin akademik başarılarını yükseltmek için derse katılım düzeylerinin dikkatli bir şekilde takip edilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin akademik başarılarını yükseltmek için öğrenci annelerinin eğitim düzeylerini geliştirmeleri tavsiye edilebilir. Tok ve arkadaşları (2010) uzaktan eğitimde öğrenci başarısını belirleyen faktörleri incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre İngilizce derslerde, öğrencilerin bilişötesi farkındalık düzeylerinin uzaktan eğitimdeki başarılarını etkilediği tespit edilmiştir. Buna göre yabancı dilde verilen uzaktan eğitim dersleri için öğrencilere bilişötesi farkındalık kazandıracak çeşitli eğitimler verilebilir. Böylece öğrenciler kendi öğrenme süreçleri üzerinde düşünme, anlama ve kontrol etme becerilerini geliştirebilir.

Kerzic ve arkadaşları (2021) Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim gören toplam 10.092 öğrencinin (on ülkeden ve dört kıtadan) algıladıkları performansı ve tatmin düzeyini belirleyen faktörleri incelemişlerdir. Araştırmanın sonucu göre bu faktörler; uzaktan derslerin yürütüldüğü sistemin kalitesi, öğreticinin ders sırasında aktif rol üstlenmesi, öğrencilerin dijital yetkinlikleri, sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle etkileşim düzeyleri olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda, uzaktan eğitimde kullanılan sistemin kalitesini artıracak çalışmalar yapılabilir. Öğretmenler çeşitli seminerlerle çevrimiçi (online) derslere hazır hale getirilebilir ve bu durum ders içi etkileşim düzeyini artırabilir. Ayrıca öğrencilerin dijital yetkinliklerini artıracak eğitimler verilebilir. Yüner ve arkadaşları (2023) da Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim gören lisans ve lisansüstü öğrencilerin akademik performanslarını etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Araştırma sonucuna göre bu faktörler; gerekli ekipmanlar (bilgisayar, yazılımlar, programlar, mikrofon, kamera vb.), öğrencilerin bilgisayar kullanma becerileri ve çevrimiçi (online) etkileşim olarak belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin uzaktan eğitimde performanslarını artırmaları için ilgili elektronik ekipmanlara sahip olmaları önerilebilir. Buna ek olarak, öğrencilerin mevcut bilgisayar kullanma becerilerini geliştirmeleri oldukça önemlidir. Ayrıca ders sürecinde gerçekleşen çevrimiçi etkileşim düzeyinin artırılması da öğrencilerin performanslarına katkıda bulunabilir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitimde akademik açıdan daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu sonuç literatürdeki diğer çalışmaları (Allen vd., 2004; Bernard vd., 2004; Gossenheimer vd., 2017; Kör vd., 2013; Shachar ve Neumann, 2003; Yorgancı, 2013;) destekler niteliktedir. Ayrıca kız öğrenciler hem yüz yüze hem de uzaktan eğitimde erkek öğrencilere göre daha başarılıdır. Ancak öğrenciler her ne kadar yüksek not alsalar da uzaktan eğitime ilişkin olumsuz bir tutum geliştirmiştir. Dolayısıyla bu sonuç araştırmanın özgün değerini ortaya koymuş ve literatürdeki bir boşluğu doldurmuştur.

Bu çalışma birtakım sınırlılıklar içermektedir. Çalışma yalnızca Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, 2019-2020 ile 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılları Güz Dönemleri'ni kapsamaktadır. İlgili dönemlerde öğrencilerin tamamı lisans düzeyinde eğitim görmüştür. Araştırma kapsamındaki tüm bölümler (İşletme, Finans ve Bankacılık, Sosyal Hizmet) sosyal bilimler alanında yer almaktadır. Gelecek çalışmalarda öğrencilerin uzaktan eğitimde daha iyi notlar almalarına rağmen tatmin düzeylerinin neden düşük olduğu araştırılabilir. Bu bağlamda, nicel yöntemlere ek olarak nitel yöntemler de kullanılabilir. Ayrıca öğrencilerin ne tür derslerde eğitim türüne göre farklı başarı gösterdikleri irdelenebilir. Bu bağlamda, uzaktan eğitime ve yüz yüze eğitime daha uygun olan dersler belirlenebilir. Böylece derse göre eğitim türü (uzaktan – yüz yüze) benimsenebilir. Bu amaçla harmanlanmış eğitim modeli uygulanabilir. Ek olarak, öğrencilerin uzaktan eğitimde deneyimlemiş oldukları olumsuzluklar ortaya konularak bu sorunların çözülmesine yönelik stratejiler ve politikalar geliştirilebilir. Tüm bu bilgiler ışığında gelecek çalışmalar aşağıdaki araştırma problemlerine yönelik olarak hazırlanabilir:

• Uzaktan eğitimde öğrencilerin algıladıkları başarıyı etkileyen faktörler nelerdir ve bu faktörler nasıl sınıflandırılabilir (ders, ekipman, öğrenci, öğretici ilgili faktörler vb. gibi)?

- Uzaktan eğitimde öğrencilerin başarıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Yüz yüze ve uzaktan eğitimde öğrencilerin sınav puanları ile algıladıkları başarıları arasında farklılık var mıdır?
- Eğitim türüne göre (uzaktan, yüz yüze, hibrit) öğrencilerin başarı düzeyleri farklılaşmakta mıdır?
- Uzaktan eğitimde öğrencilerin performanslarını artırmak için ne tür stratejiler geliştirilebilir?

Destekleyen Kurum

Bu çalışma Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje ID: 8824, Proje kodu: SBA-2021-8824.

Etik Kurul İzni

Bu çalışmanın etik kurallara uygunluğuna dair etik kurul izni, 30.12.2020 tarihli ve 88656144-000-E.2000327783 sayılı kararı ile Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Başkanlığı'ndan alınmıştır.

Teşekkür

Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne çalışmamıza vermiş oldukları katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

Kaynaklar

- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Allen, M., Mabry, E., Mattrey, M., Bourhis, J., Titsworth, S., & Burrell, N. (2004). Evaluating the effectiveness of distance learning: A comparison using meta-analysis. *Journal of Communication*, 54(3), 402-420.
- Arbaugh, J. B. (2000). Virtual classroom characteristics and student satisfaction with internet-based MBA courses. *Journal of Management Education*, 24(1), 32-54.
- Bernard, R. M., Abrami, P. C., Lou, Y., Borokhovski, E., Wade, A., Wozney, L., Wallet, P. A., Manon, F., & Huang, B. (2004). How does distance education compare with classroom instruction? A meta-analysis of the empirical literature. *Review of Educational Research*, 74(3), 379-439.
- Beyaz, R. (2022). Tüketicilerin Uzaktan Alınan Hizmetlere Bakışı: Eğitim Sektörüne Yönelik Değerlendirme, C. Tor Kadioğlu (Ed.). *Pandemi Sonrası Tüketim Araştırmaları* içinde (s.35-62). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Brown, J. L. (2012). Online learning: A comparison of web-based and land-based courses. *Quarterly Review of Distance Education*, 13(1), 39-42.
- Cambridge Dictionary. Distance education. In www.dictionary.cambridge.org. Date accessed: 03.12.2023
- Cavanaugh, J. K., & Jacquemin, S. J. (2015). A large sample comparison of grade based student learning outcomes in online vs. face-to-face courses. *Online Learning*, 19(2), 25-32.
- CDC COVID-19 Response Team, CDC COVID-19 Response Team, CDC COVID-19 Response Team, Bialek, S., Boundy, E., Bowen, V., ... & Sauber-Schatz, E. (2020). Severe outcomes among patients with coronavirus disease 2019 (COVID-19)—United States, February 12–March 16, 2020. *Morbidity and mortality weekly report*, 69(12), 343-346.
- Çelik, F. (2016). Comparing distance education versus traditional education in Engineering Management Masters Program: Sakarya University Sample. *IFAC-PapersOnLine*, 49(29), 305-309.
- Cheng, H. C., Lehman, J., & Armstrong, P. (1991). Comparison of performance and attitude in traditional and computer conferencing classes. *American Journal of Distance Education*, 5(3), 51-64.
- De Oliveira, Mayra Martins Santana, Antonio Sergio Torres Penedo, and Vinicius Silva Pereira. Distance education: Advantages and disadvantages of the point of view of education and society. 29, 139-152.

- Duru, E., & Balkis, M. (2017). Procrastination, self-esteem, academic performance, and well-being: A moderated mediation model. *International Journal of Educational Psychology: IJEP*, 6(2), 97-119.
- Eom, S. B., Wen, H. J., & Ashill, N. (2006). The determinants of students' perceived learning outcomes and satisfaction in university online education: An empirical investigation. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 4(2), 215-235.
- Gagne, M., & Shepherd, M. (2001). Distance learning in accounting: A comparison between a distance and a traditional graduate accounting class. *The Journal*, 28(9), 58-60.
- Gossenheimer, A. N., Bem, T., Carneiro, M. L. F., & de Castro, M. S. (2017). Impact of distance education on academic performance in a pharmaceutical care course. *PLoS One*, 12(4), 1-11.
- Grunschel, C., Schwinger, M., Steinmayr, R., & Fries, S. (2016). Effects of using motivational regulation strategies on students' academic procrastination, academic performance, and well-being. *Learning and Individual Differences*, 49, 162-170.
- Güngör, A. Y. (2020). The relationship between academic procrastination academic self-efficacy and academic achievement among undergraduates. *Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 57-68.
- Hannay, M., & Newvine, T. (2006). Perceptions of distance learning: A comparison of online and traditional learning. *Journal of Online Learning and Teaching*, 2(1), 1-11.
- Harrington, D. (1999). Teaching statistics: A comparison of traditional classroom and programmed instruction/distance learning approaches. *Journal of Social Work Education*, 35(3), 343-352.
- Hemmati, N., Omrani, S., & Hemmati, N. (2013). A comparison of internet-based learning and traditional classroom lecture to learn CPR for continuing medical education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 14(1), 256-265.
- Hijazi, S. T., & Naqvi, S. M. M. (2006). Factors affecting students' performance. *Bangladesh E-Journal of Sociology*, 3(1), 1-10.
- Hobbs, G. D., Moshinski, J. F., Roden, S. K., & Jarvis, J. L. (1998). A comparison of classroom and distance learning techniques for rural EMT-I instruction. *Prehospital Emergency Care*, 2(3), 189-191.
- Holmberg, B. (2005). *Theory and practice of distance education*. UK: Routledge.
- Hurlbut, A. R. (2018). Online vs. traditional learning in teacher education: a comparison of student progress. *American Journal of Distance Education*, 32(4), 248-266.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi
- Karacioğlu, R., Kılıçarslan, Ş., & Çelik, K. (2022). COVID-19 pandemi döneminde lisans öğrencilerinin uzaktan eğitim kapsamında muhasebe derslerine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 1-22.
- Keržič D, Alex JK, Pamela Balbontín Alvarado R, Bezerra DdS, Cheraghi M, Dobrowolska B, vd. (2021) Academic student satisfaction and perceived performance in the e-learning environment during the COVID-19 pandemic: Evidence across ten countries. *Plos One* 16(10): e0258807. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0258807>
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Kim, S., Fernandez, S., & Terrier, L. (2017). Procrastination, personality traits, and academic performance: When active and passive procrastination tell a different story. *Personality and Individual Differences*, 108, 154-157.
- Kleinman, J., & Entin, E. B. (2002). Comparison of in-class and distance-learning students' performance and attitudes in an introductory computer science course. *Journal of Computing Sciences in Colleges*, 17(6), 206-219.
- Kör, H., Çataloğlu, E., & Erbay, H. (2013). Uzaktan ve örgün eğitimin öğrenci başarısı üzerine etkisinin araştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 267-279.
- Machtmes, K., & Asher, J. W. (2000). A meta-analysis of the effectiveness of telecourses in distance education. *American Journal of Distance Education*, 14(1), 27-46.
- Marks, R. B., Sibley, S. D., & Arbaugh, J. B. (2005). A structural equation model of predictors for effective online learning. *Journal of Management Education*, 29(4), 531-563.
- Merriam-Webster. Distance education. In www.merriam-webster.com. Date accessed: 03.12.2023
- Özgül, M., Sarıkaya, İ., & Özürcü, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294-304.
- Schuchat, A., Covid, C. D. C., & Team, R. (2020). Public health response to the initiation and spread of pandemic COVID-19 in the United States, February 24–April 21, 2020. *Morbidity and mortality weekly report*, 69(18), 551.
- Shachar, M., & Neumann, Y. (2003). Differences between traditional and distance education academic performances: A meta-analytic approach. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 4(2), 1-20.
- Steinweg, S. B., Davis, M. L., & Thomson, W. S. (2005). A comparison of traditional and online instruction in an introduction to special education course. *Teacher Education and Special Education*, 28(1), 62-73.
- Tok, H., Özgan, H., & Döş, B. (2010). Assessing metacognitive awareness and learning strategies as positive predictors for success in a distance learning class. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 123-134.
- Türk Dil Kurumu. Uzaktan eğitim. www.sozluk.gov.tr içinde. Erişim tarihi: 03.12.2023
- Verduin, J. R., & Clark, T. A. (1994). *Distance education: The foundation of effective practice*. The University of Michigan: Wiley.
- Yıldız, R. (2004). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel.

- Yorgancı, S. (2015). Web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin öğrencilerin matematik başarılarına etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1401-1420.
- Yüner, B., Eriçok, B., & Ertaş, B. (2023). Examination of variables affecting the perceptions of academic performance of higher education students during the distance education process. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 8(1), 161-168.
- Zhao, Y., Lei, J., Yan, B., Lai, C., & Tan, H. S. (2005). What makes the difference? A practical analysis of research on the effectiveness of distance education. *Teachers College Record*, 107(8), 1836-1884.

Extended Abstract

Purpose

When the studies are examined (Allen et al., 2004; Bernard et al., 2004; Gossenheimer et al., 2017; Kör et al., 2013; Shachar & Neumann, 2003; Yorgancı, 2013), it is seen that distance education gives better results than face-to-face education. In this study, it was aimed to compare the grades received by undergraduate students in distance education and face-to-face education. Another aim of the study is to determine whether the grades received differ in terms of gender variables. Additionally, unlike other studies in the literature, examining undergraduate students' attitudes toward distance education reveals the unique value of the research.

Research method

The research was conducted according to the descriptive survey design, one of the quantitative research designs. The hypotheses and research methods created within the scope of the research are as follows.

H₁: Students' success in courses varies significantly depending on the education method applied (face-to-face/distance).

H₂: In face-to-face education, students' success in courses differs significantly according to gender.

H₃: In distance education, students' success in courses differs significantly according to gender.

In the studies (Grunschel et al., 2016: 164; Kim et al., 2017: 155; Duru and Balkıs, 2017: 106; Güngör, 2020: 61), it is seen that the academic success of students is evaluated through their general grade point average. In this study, academic success was considered separately for each course and the success variable was measured through course grades.

H₄: In distance education, there is a difference between students' letter grades and perceptual achievements.

In order to test the H₄ hypothesis, students' letter grades for each course regarding the distance education system and their perception of success for the same course were compared. Arbaugh's (2000) study was used to measure students' perceptions of success. The items on the scale created in a 5-point Likert type are scored between 1 (I strongly disagree) and 5 (I strongly agree). Scale items are stated below.

- Distance education increases my effectiveness in my undergraduate program.
- Distance education increases my performance in my undergraduate program.
- I find distance education useful in the undergraduate program.
- Distance education increases my efficiency in my undergraduate program.

The obtained data were subjected to a hypothesis test (one sample t-test) regarding the single sample mean in the SPSS program. In collecting letter grades, the student information system (OBS) was used to obtain the necessary permissions from the Oltu Faculty of Humanities and Social Sciences Dean's Office. In order to measure the students' perceptual achievements, online survey forms were sent to the students via the OBS system. The data obtained was analyzed in the SPSS 25 program.

Results

According to the independent samples t-test results, it was observed that there was a difference in academic success according to the type of education (face-to-face/distance) in 21 out of 38 courses. Accordingly, H₁ was partially accepted. It was determined that students were significantly more successful in distance education than in face-to-face education in a total of 19 courses, except for 2 courses.

According to the independent samples t-test results, it was observed that there was a significant difference between student gender and academic achievement. Therefore, it is concluded that female students are generally more successful than male students in the 2019-2020 Education Fall Semester (face-to-face teaching process). Similarly, in the 2020-2021 Education Fall Semester (distance education process), it was determined that female students were generally more successful than male students. Accordingly, H₂ and H₃ were accepted.

Finally, for H₄, students' academic achievements were subjected to frequency analysis with letter grades. According to the analysis results, it was determined that only 4.7% of the students in distance education received below the CC grade, which can be considered unsuccessful. This shows that 2618 out of 2744 students were successful in distance education. A 5-point Likert-type structured scale was used to test H₄. The averages for the scale were approximately 2.5. Accordingly, it can be said that students have a negative attitude towards the benefits of distance education. In this context, it can be said that the answers given by the students to the statements ranged from "I disagree" to "I am undecided". In light of this information, H₄ was accepted.

Discussion, conclusion, and suggestions

As a result of the research, it was seen that students were more successful in terms of course grades in distance education. This result supports other studies in the literature (Allen et al., 2004; Bernard et al., 2004; Gossenheimer et al., 2017; Kör et al., 2013; Shachar & Neumann, 2003; Yorgancı, 2013). In addition, female students are more successful than male students in both face-to-face and distance education. However, although students received high grades, they developed a negative attitude towards distance education. Therefore, this result revealed the unique value of the research and filled a gap in the literature.

Future studies can investigate why students' satisfaction levels are low even though they get better grades in distance education. In this context, in addition to quantitative methods, qualitative methods can also be used. In addition, it can be examined in what kind of courses students have different success depending on the type of education. In this context, courses that are more suitable for distance education and face-to-face education can be determined. Thus, the type of education (face-to-face/distance) can be adopted according to the course. For this purpose, a blended education model can be applied. In addition, the negativities experienced by students in distance education can be revealed and strategies and policies can be developed to solve these problems. In addition, the negativities experienced by students in distance education can be revealed and strategies and policies can be developed to solve these problems. In light of all this information, future studies can be prepared for the following research questions:

- What are the factors affecting students' perceived success in distance education and how can these factors be classified (such as course, equipment, student, instructor-related factors, etc.)?
- Does the success of students in distance education differ according to gender?
- Is there a difference between students' exam scores and perceived success in face-to-face and distance education?
- Does the success level of students differ depending on the type of education (distance, face-to-face, hybrid)?
- What kind of strategies can be developed to increase students' performance in distance education?